

Συνάντηση ανταλλαγών:

- ❖ Εκτατική κτηνοτροφία γεωργία
- ❖ Καινοτομίες
- ❖ Συλλογικές δράσεις

'9 Δεκέμβρη 2018
Περιφερειακή Συνάντηση

*This project has received funding from
the European Union Horizon 2020
research and innovations program under
Grant Agreement No. 69639*

HNV-Link: Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για τη γεωργία υψηλής φυσικής αξίας H2020, 2016-2019

2

Θεματικό πολύ-εταιρικό δίκτυο
για τα εκτατικά παραγωγικά συστήματα βασισμένο στη κοινή χρήση
και συνπαραγωγή εμπειριών, γνώσεων και καινοτομιών

Συμμετέχουν:
13 εταίροι – 11 χώρες – 10
«πεδία μάθησης»

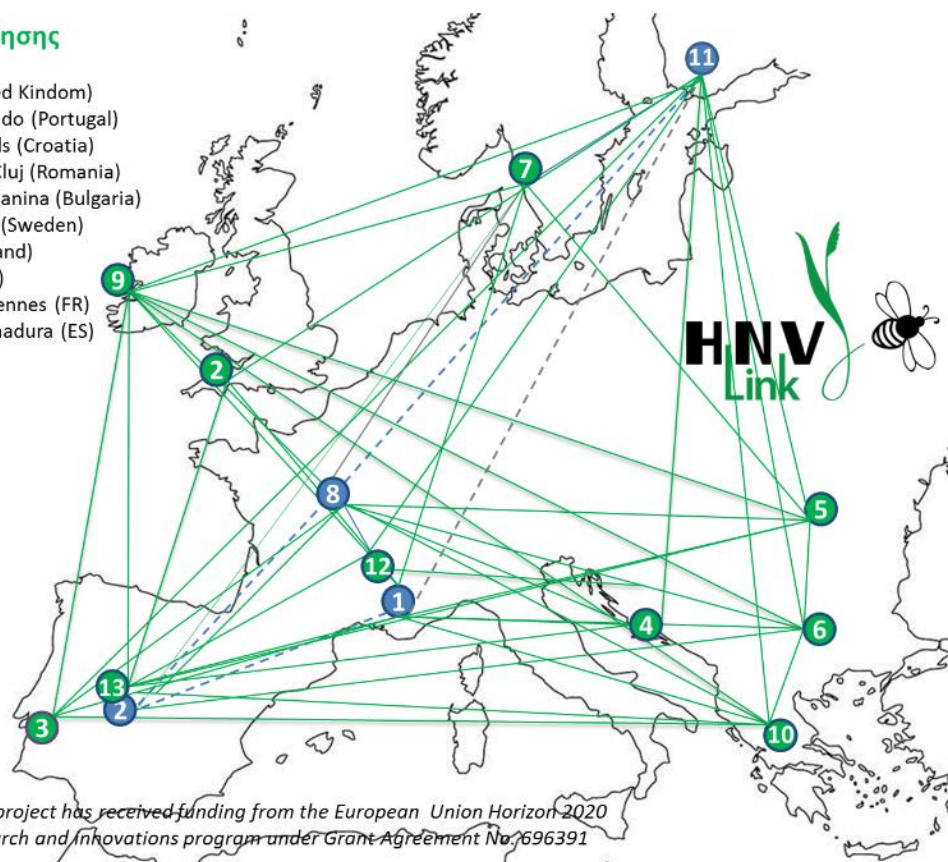

Περιοχές Μάθησης

- 2) Dartmoor (United Kindom)
- 3) Sitio de Monfurado (Portugal)
- 4) Dalmatian Islands (Croatia)
- 5) Eastern Hills of Cluj (Romania)
- 6) Western Stara Planina (Bulgaria)
- 7) Västra Götaland (Sweden)
- 9) The Burren (Ireland)
- 10) Pindus (Greece)
- 12) Causses et Cévennes (FR)
- 13) La Vera, Extremadura (ES)

Συντονιστές

- 1) Ciheam-IamM
- 8) ASCA (France)
- 2) EFNCP (Spain)
- 11) UH (Finland)

This project has received funding from the European Union Horizon 2020 research and innovations program under Grant Agreement No. 696391

Αντικείμενα του Δικτύου HNV-Link

□ Ενθάρρυνση των συλλογικών δυναμικών

Όραμα, στρατηγικές και δράσεις για τις περιοχές

□ Προώθηση της μεταφοράς καινοτομιών

συνύπαρξη προστασίας της βιοποικιλότητας και της οικονομικής βιωσιμότητας

□ Ενθάρρυνση του διαλόγου

Βελτίωση της γνώσης για τη γεωργία ΥΦΑ και τις πολιτικές

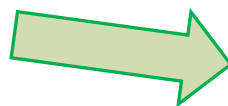
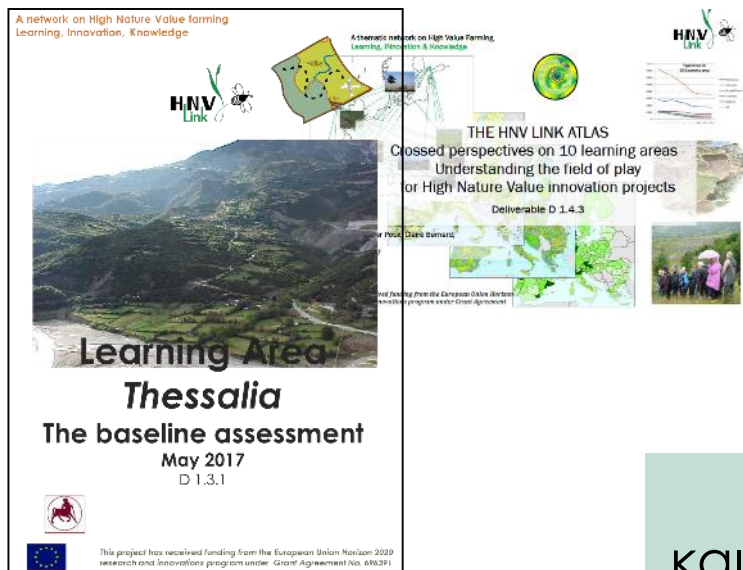
□ Ανάπτυξη νέων δικτύων και έργων

συνεργασίες

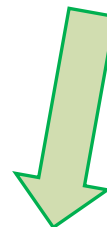
Φάσεις του έργου

4

1. Διαγνωστικό Διαμόρφωση Οράματος

2. Συγκέντρωση & ανάλυση των καινοτομιών

3. Ανταλλαγές καινοτομιών/ εμπειριών & διάχυση

HNV-Link: A network on High Nature Value farming
Learning Innovation and Knowledge

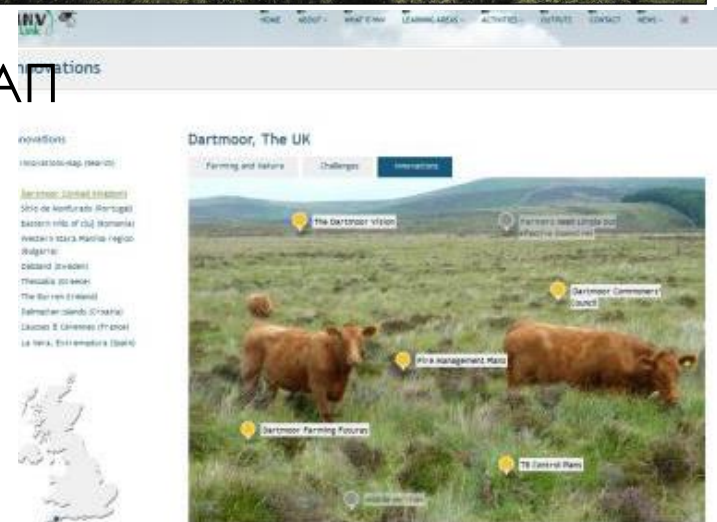
Guidelines on Innovation Transfer
and Dissemination

Κεφαλοποίηση / Διάχυση

- Σχέδιο Δράσης και διάχυση
- Κατάλογος καινοτομιών
- Διαδραστικός χάρτης
- Εκπαιδευτικό υλικό
- Προτάσεις- Συστάσεις για την νέα ΚΑΠ
- Επιστημονικά άρθρα
- Νέες συνεργασίες

LA Thessaly, Greece

Τι είναι γεωργία ΥΦΑ;

- ❑ **Μορφές γεωργίας συμβατές** με τη διατήρηση μιας πλούσιας βιοποικιλότητας, των ειδών, των ενδιαιτημάτων, των κληρονομημένων γνώσεων και των τοπίων
- ❑ **Σύνδεση βιοποικιλότητας και γεωργικών πρακτικών** επανένταξη των ημι-φυσικών χώρων στην τεχνική, οικονομική και κοινωνική λειτουργία των συστημάτων παραγωγής (επιχειρησιακή, πολιτική, επικοινωνία)
- ❑ Έννοια ενταγμένη στην **δημόσια αγροτική πολιτική 2014-2020**
- ❑ Ποια η θέση της στην **ΚΑΠ μετά το 2020;**

Δείκτες γεωργία ΥΦΑ:

- ❑ **Εκτατικές πρακτικές** (χαμηλή πυκνότητα κοπαδιού, χαμηλή χρήση εισροών)
- ❑ **Υψηλό ποσοστό «ημιφυσικής» βλάστησης** (βοσκότοποι, φρύγανα, ..)
- ❑ **Ποικιλία καλύψεων** (μωσαϊκό καλλιεργειών) και **στοιχεία τοπίου** (λιβάδια, καλλιέργειες, ρέματα, αναβαθμίδες,
- ❑ **Χλωρίδα και πανίδα : είδη βιοποικιλότητας**

**Γεωργία ΥΦΑ = πολυλειτουργική –
παρέχει πολλαπλά αγαθά/υπηρεσίες
περιβαλλοντικές**

- ✓ Ποιοτικά τρόφιμα
- ✓ Βιοποικιλότητα, εδάφη, πρόληψη πυρκαγιών, προστασία νερού, ...
- ✓ Πολιτιστική κληρονομιά, απασχόληση, κοινωνική συνοχή

Κύριες αγροτικές ζώνες ΥΦΑ

**Εκτάσεις με γεωργία
ΥΦΑ στην Ευρώπη**
(ETC-SIA, 2012)

15-25% της ΧΓΕ της ΕΕ

Ισπανία, περιοχή La Vera,
Οροσειρά με
ξηροθερμικές συνθήκες

Ρουμανία, Καρπάθια όρη,
βουνά υγρά

Γαλλία, περιοχή Causses,
οροσειρά

Πορτογαλία, περιοχή Alentejo,
δασοποιμενικό σύστημα
Montado

Ιρλανδία, περιοχή Iles
d'Aran, οροπέδιο

Κροατία,
Μεσογειακή πεδιάδα

Προκλήσεις για τη γεωργία ΥΦΑ

- ❑ Τοπογραφικές, γεωλογικές, κλιματικές και φυσικές συνθήκες / ελλειμματικές υποδομές
- ❑ Παραδοσιακά συστήματα, γήρανση και μη ανανέωση εργατικού δυναμικού, **αργή ένταξη καινοτομίας**
- ❑ Ιδιοκτησία γης (κοινοτικές εκτάσεις, ...)
- ❑ Κανονισμοί, κανόνες, γραφειοκρατία που εμποδίζουν τις τοπικές πρωτοβουλίες
- ❑ Χαμηλή παραγωγικότητα, προστιθέμενη αξία, αποδοτικότητα, ανταγωνισμός, έντονη εξάρτηση από τις ενισχύσεις της ΚΑΠ

Τάσεις

- ❑ Εγκατάλειψη περιοχών ΥΦΑ /
- ❑ Εντατικοποίηση στις παραγωγικές γαίες

Πως θα διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των εκτατικών εκμεταλλεύσεων προστατεύοντας τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά τους;

Ποιες καινοτομίες για τη γεωργία ΥΦΑ?

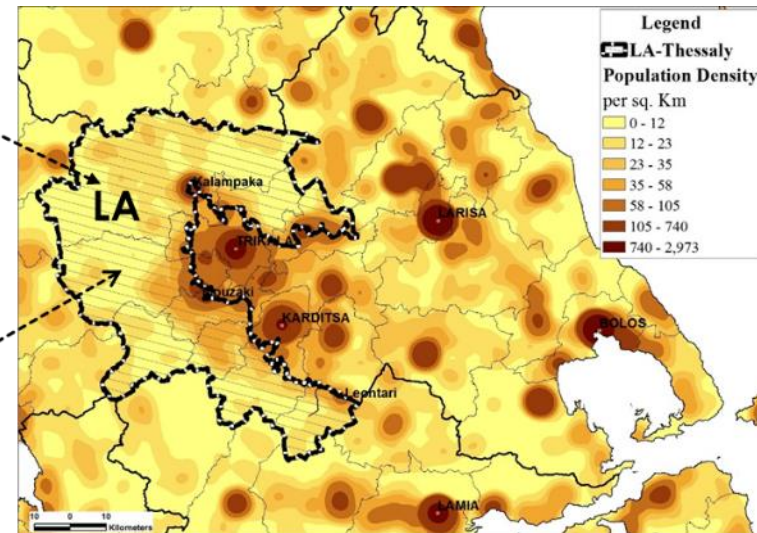
Εξέλιξη του έργου τοπικά

- ❑ **Διαγνωστικό και καινοτομίες** (τέλος 2017)
- ❑ **Συναντήσεις με κτηνοτρόφους** (τέλος 2017-2018)
- ❑ **Παρουσιάσεις σε συναντήσεις** (2018)
- ❑ **Αποστολή ομάδας στην Σουηδία** (Μάιος 2018)
- ❑ **Υποδοχή αποστολής από τον εταίρο Βουλγαρία** (Ιούνιος 2018)
- ❑ **Αποστολή ομάδας στην Γαλλία** (Σεπτέμβριο 2018)
- ❑ **Περιφερειακή Συνάντηση** (Μουζάκι -9/12/2018)
- ❑ **Συμμετοχή στην ευρωπαϊκή συνάντηση στο Montpellier** (Ιανουάριος 2019)

Εκτατικό παραγωγικό σύστημα στην Πίνδο

Η περιοχή

Περιοχή μάθησης της Θεσσαλίας

- ↓
- ☐ Δικτύωση - Άνοιγμα
 - ☐ Δεσμοί με το τόπο καταγωγής
 - ☐ Προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Γεωγραφική απομόνωση αλλά και άνοιγμα ως κόμβος του κοινωνικού δικτύου της διασποράς

Χωροθετείται στη δυτική Θεσσαλία με έκταση 4200 Km².

Υψόμετρο : από 50 m έως 2400 m.

Χρήσεις Γης: ένα μωσαϊκό από πυκνά δάση, ανοιχτούς χώρους, βοσκοτόπια και μικρής κλίμακας καλλιέργειες

Καλύψεις Γης:

Τεχνικές επιφάνειες : 2,100 ha

Καλλιεργούμενη γη : 21,000 ha

Βοσκήσιμες εκτάσεις: 57,400 ha

Φυσική βλάστηση &

διάσπαρτες κ. εκτάσ : 194,500 ha

Δάση : 142,000 ha

Λίμνες : 3,000 ha

Μόνιμοι κάτοικοι 50.000

διάσπαρτοι σε 366 χωριά, με μεγάλη αύξηση το καλοκαίρι

- Μικρά γεωργικά συστήματα
- Ποιμενικά συστήματα
- Μετακινούμενη κτηνοτροφία

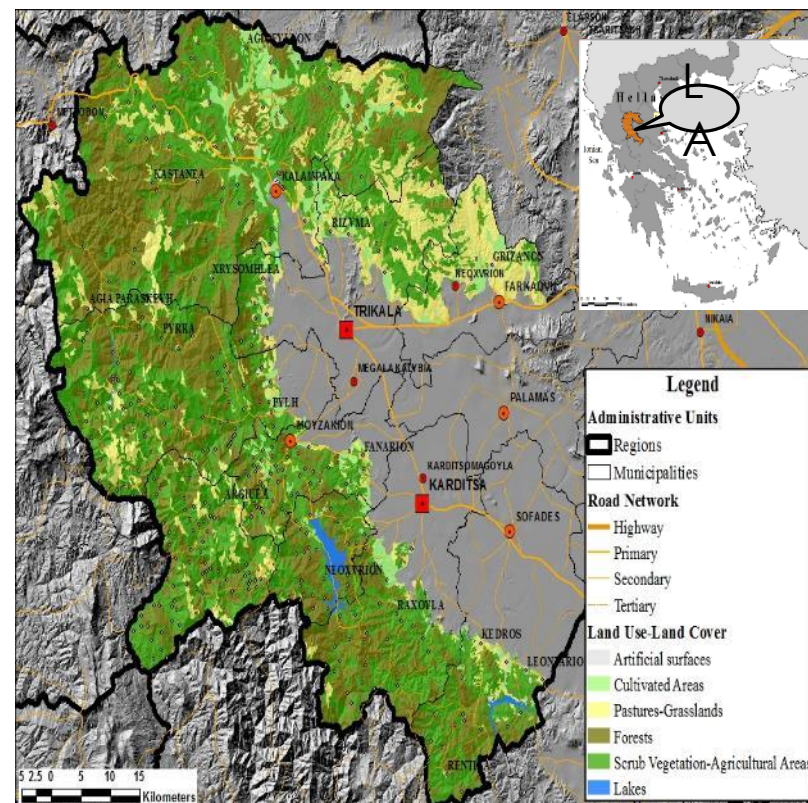
Αγροτικές εκμεταλλεύσεις

1961	22,688
1997	12,964
2011	11,953

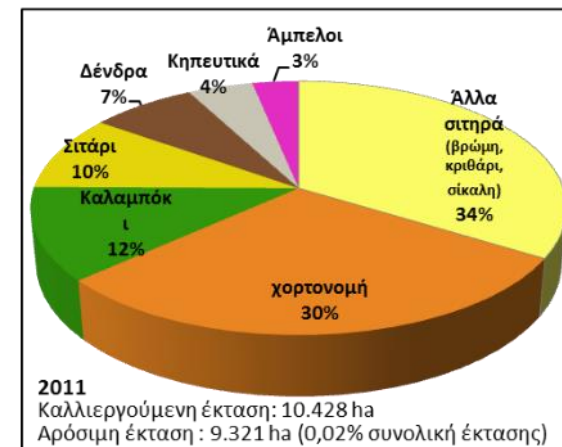
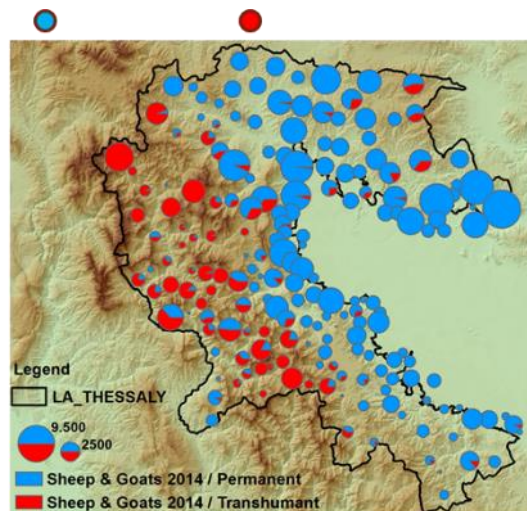
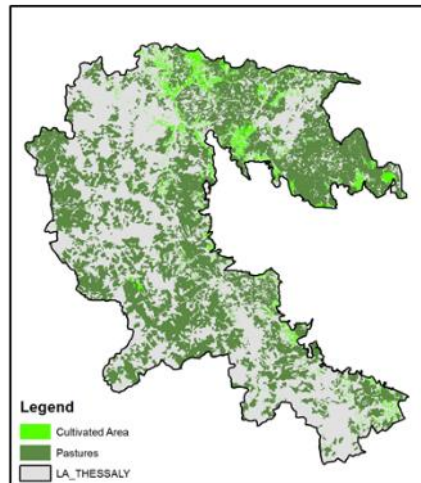
Πληθυσμός

1961	2011	%
113,780	49,97	-56,1%
	4	

Αρ Χωριών	Εύρος πληθυσμού (κατ)
5	1,000 – 2,000
6	700 – 1,000
18	400 – 700
27	250 – 400
74	100 – 250
92	40 – 100
144	1 – 40
10	0

Πίνδος ορεινή περιοχή με μεγάλη βιοποικιλότητα που βασίζεται στη ποιμενική κτηνοτροφία

είδη ζώων	Ζώα (αρ)	Εκμεταλ (αρ)
Βοοειδή	24,596	589
Αιγοπρόβατα	297,220	2,538

Παραγωγικό σύστημα

- Μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις
- Μικρές μικτές εκμεταλλεύσεις
- Ποιμενικές εκμεταλλεύσεις
- Μετακινούμενες εκμεταλλεύσεις

Ποιμενικές αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις

	(2011) Μόνιμα εγκατεστημένα	Μετακινούμενα (καλοκαιρινή διαμονή) (2012)	%
Κοπάδια	2012	333	16.5
Ζώα	297,220	108,023	36.3
μ.ο.	177	324.4	

Αριθμός εκμεταλλεύσεων ανά κατηγορία οικονομικού μεγέθους και παραγωγικής κατεύθυνσης (ΟΣΔΕ*/2011)

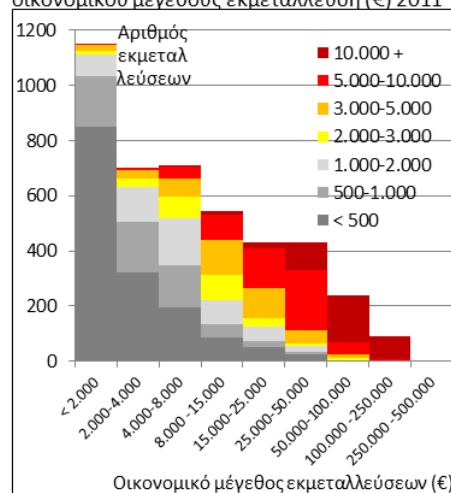
Τύπος εκμετάλλευσης	Αρόσιμη	Δυναμικές καλλιέργειες	Κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις εκτός βοοειδών	Βοοειδή	Μικτές	Μη ταξινομημένες	Σύνολο
Κατηγορίες οικονομικού μεγέθους							
< 2.000	537	303	136	0	9	363	1348
2.000-4.000	257	165	208	4	32	6	672
4.000-8.000	159	142	243	7	40	4	595
8.000-15.000	87	91	301	6	32	0	517
15.000-25.000	33	45	206	19	38	0	341
25.000-50.000	36	27	179	66	32	1	341
50.000-100.000	6	0	45	126	4	0	181
100.000-250.000	1	2	14	65	1	0	83
250.000-500.000	0	0	3	3	0	0	6
Σύνολο	1116	775	1335	296	188	374	4084

* ΟΣΔΕ: Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Εκμετάλλευσης

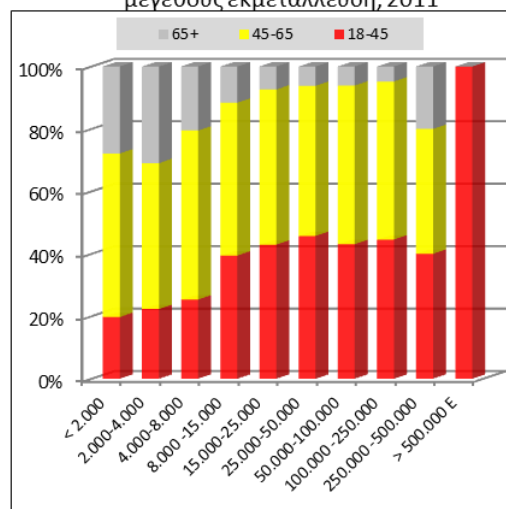
Πολυτετείς εξειδικευμένες καλλιέργειες ανά κατηγορία οικονομικού μεγέθους εκμετάλλευση 2011

Τύπος εκμετάλλευσης	Ελιές	Αμπέλι	Κηπευτικά & flowers	Άλλες μόνιμες καλλιέργειες	Πολυκαλλιέργεια	Σύνολο
Κατηγορίες οικονομικού μεγέθους (€)						
< 2.000	122	18	1	47	108	296
2.000-4.000	24	16	1	57	58	156
4.000-8.000	4	9	1	78	46	138
8.000-15.000	0	3	0	57	25	85
15.000-25.000	1	0	0	26	16	43
25.000-50.000	1	0	1	18	7	27
50.000-100.000	0	0	0	0	0	0
100.000-250.000	0	0	1	0	1	2
Σύνολο	152	46	5	283	261	747

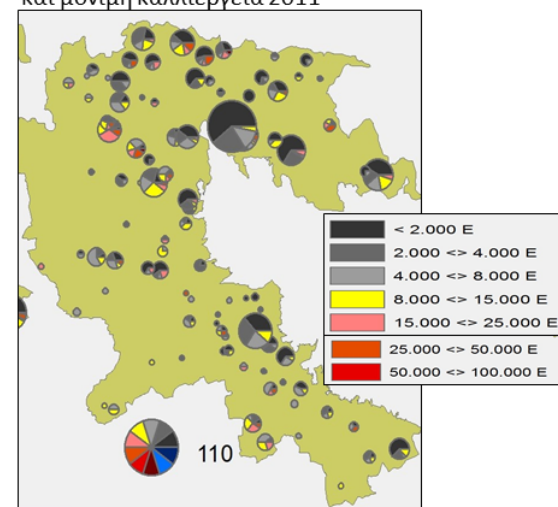
Κατανομή επιδοτήσεων (ΚΑΠ) ανά οικονομικού μεγέθους εκμετάλλευση (€) 2011

Ηλικίες αρχηγών εκμετάλλευσης / ανά οικονομικού μεγέθους εκμετάλλευση, 2011

Εκμεταλλεύσεις με φυτική κατεύθυνση και μόνιμη καλλιέργεια 2011

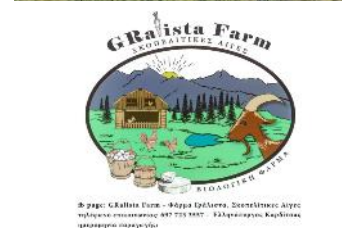
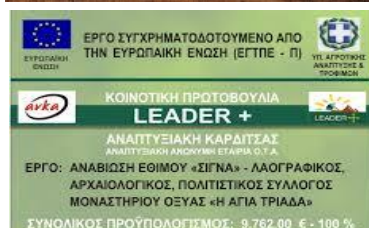
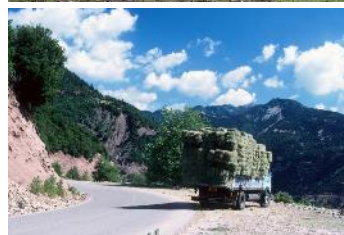
Τάσεις και σημαντικά γεγονότα

έως το 1960
Παραδοσιακό
παραγωγικό
σύστημα

Περίοδος 1960-
1980:
ελκυστικότητα
πεδιάδας

Περίοδος 1980-
2010: Είσοδος στην
Ευρωπαϊκή Ένωση.
(1981)

Περίοδος 2010 +:
Η κρίση : ευκαιρία
για την περιοχή
μάθησης;

Τάσεις και σημαντικά γεγονότα

έως τη δεκαετία του 1960 :

- ❑ Κληρονομημένη γνώση της αιφόρου διαχείρισης του συστήματος : άνθρωπος-φύση-ζώο στα ορεινά
- ❑ Σημασία της μετακινούμενης κτηνοτροφίας και της συμπληρωματικότητας των πόρων

αλλαγές από 1960 στο 1980 :

Η ελκυστικότητα της πεδιάδας : πόλεις και εντατική γεωργία

αλλαγές από 1980 έως 2010 :

Είσοδος στη ΕΕ (1981)

2010 + :

η κρίση: ευκαιρία για την LA ?

Καινοτομίες

- Καινοτομίες τοπικές
- Καινοτομίες ευρωπαϊκές

Βουλγαρία: κινητές μονάδες συμβούλων

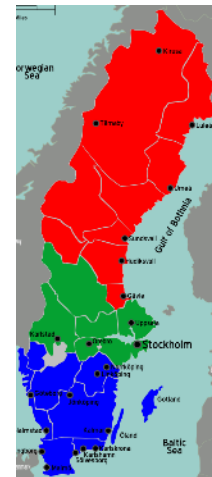
- ❑ **Έργο:** Διατήρηση της σημαντικής βιοποικιλότητας στα ημιφυσικά λιβάδια μέσω της υποστήριξης της τοπικής οικονομίας
- ❑ **Περίοδος:** 5 έτη (2007-2011)
- ❑ **Αντικείμενα:** συμβουλευτική υποστήριξη των γεωργών σε πρακτικές αγροοικολογικές και σε αναπτυξιακές δράσεις
- ❑ **Μέσα:** 2 κινητές μονάδες συμβουλών με 3 ειδικούς
- ❑ **Ωφελούμενοι:** 200 γεωργοί (36,000 Ha)

- : σταμάτησε η λειτουργία με το τέλος του έργου

+ : δωρεάν υπηρεσία, προσαρμοσμένη συμβουλή στις ανάγκες της εκμετάλλευσης, σχέσεις εμπιστοσύνης

Σουηδία: συμμετοχική χαρτογράφηση

- ❑ **Έργο:** Συμμετοχική χαρτογράφηση: μέθοδος ενθάρρυνσης διαλόγου μεταξύ των δρώντων
- ❑ **Περίοδος:** 2014+
- ❑ **Αντικείμενα:** εντοπισμός διακυβευμάτων στην περιοχή, ιεράρχηση και ανίχνευση λύσεων
- ❑ **Μέσα:** χαρτογραφικό εργαλείο για τη χωροθέτηση των διακυβευμάτων στο χώρο, οπτικοποίηση των περιοχών όπου τα μέτρα πρέπει να εφαρμοστούν και των επιδράσεων τους σε ένα βάθος 10ετίας
- ❑ **Ωφελούμενοι:** 30 περιπτώσεις (2,000 Ηα)

- : έλλειμμα χρηματοδότησης για να αναπτυχθεί το εργαλείο και η μέθοδος
- + : επέτρεψε να κατευθυνθεί προς τα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα

Ιρλανδία: συν-κατασκευή λύσεων

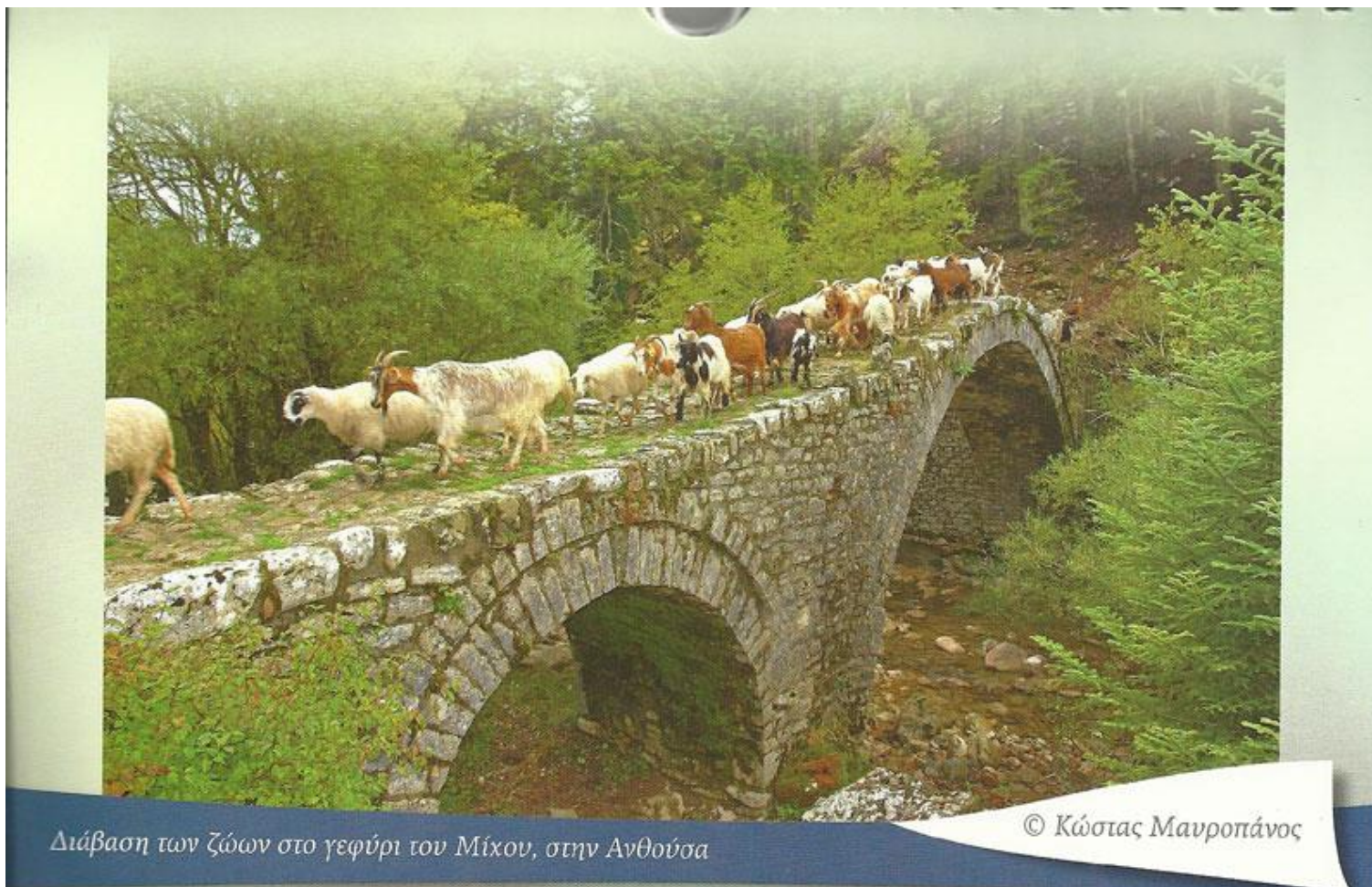
- ❑ **Έργο:** BurrenLIFE: συνκατασκευή λύσεων προσαρμοσμένων σε ορισμένες εκμεταλλεύσεις οι οποίες εφαρμόζουν για γεωργία ΥΦΑ
- ❑ **Περίοδος:** 2004-2010
- ❑ **Αντικείμενα:** δράση στα τοπία και τη βιοποικιλότητα μέσω των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μέτρων και αναφορών που συν-διαμορφώθηκαν (ποιμενικό συστήματα διατροφής, υποδομές)
- ❑ **Μέσα:** 2,3 εκ €, συμβουλές και διάχυση, επενδύσεις
- ❑ **Ωφελούμενοι:** 20 εκμεταλλεύσεις (2500 Ηα σε μια περιοχή 30.000 Ηα)

- : εξάρτηση από ειδικές χρηματοδοτήσεις

+ : κτηνοτρόφοι διαθέσιμοι για συμμετοχή, συγκεκριμένες τεχνικές δράσεις, κατανόηση των προσεγγίσεων και των δομών

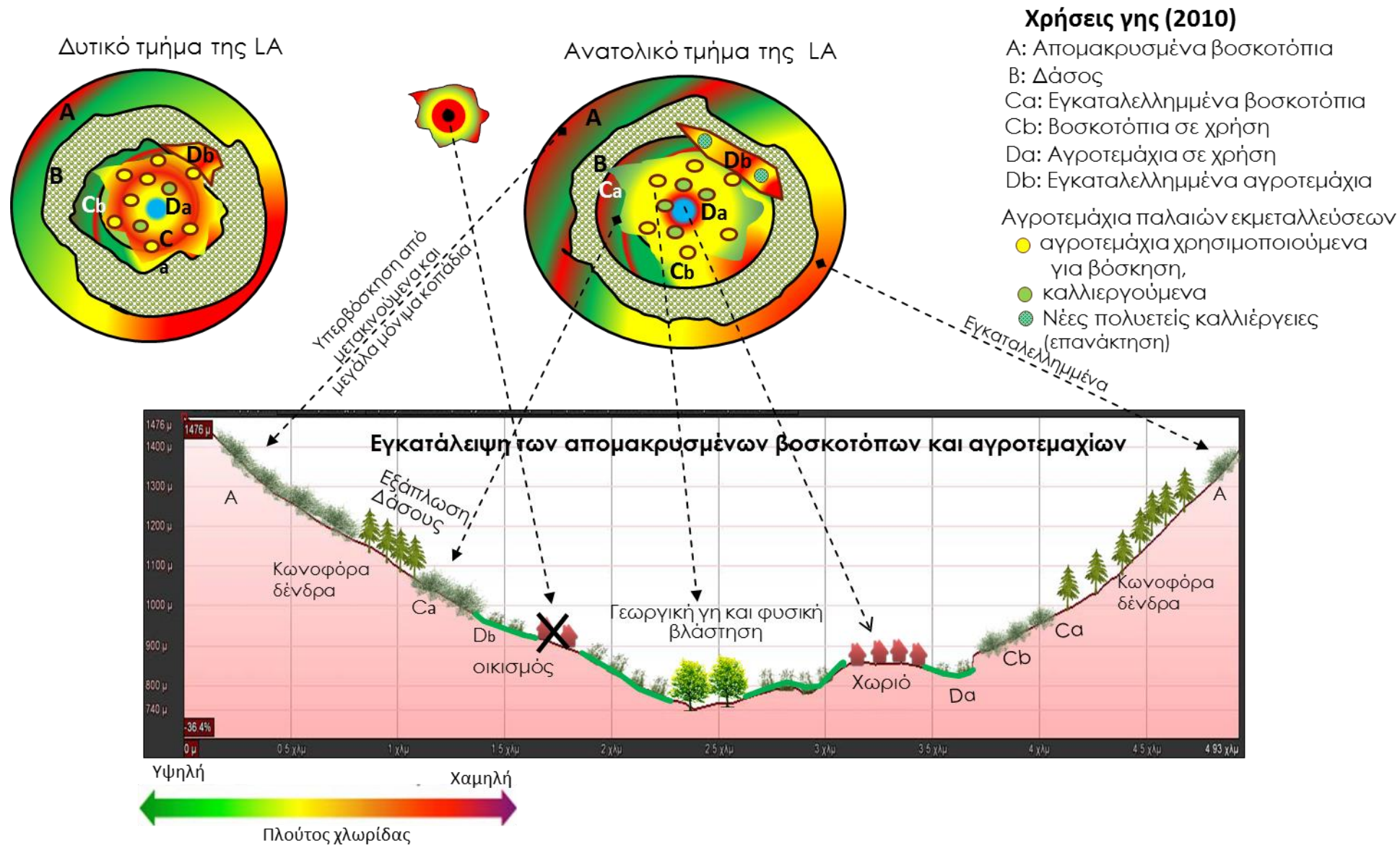
Δυναμικές, διακυβεύματα και ανάγκες

Διάβαση των ζώων στο γεφύρι του Μίκου, στην Ανθούσα

© Κώστας Μανροπάνος

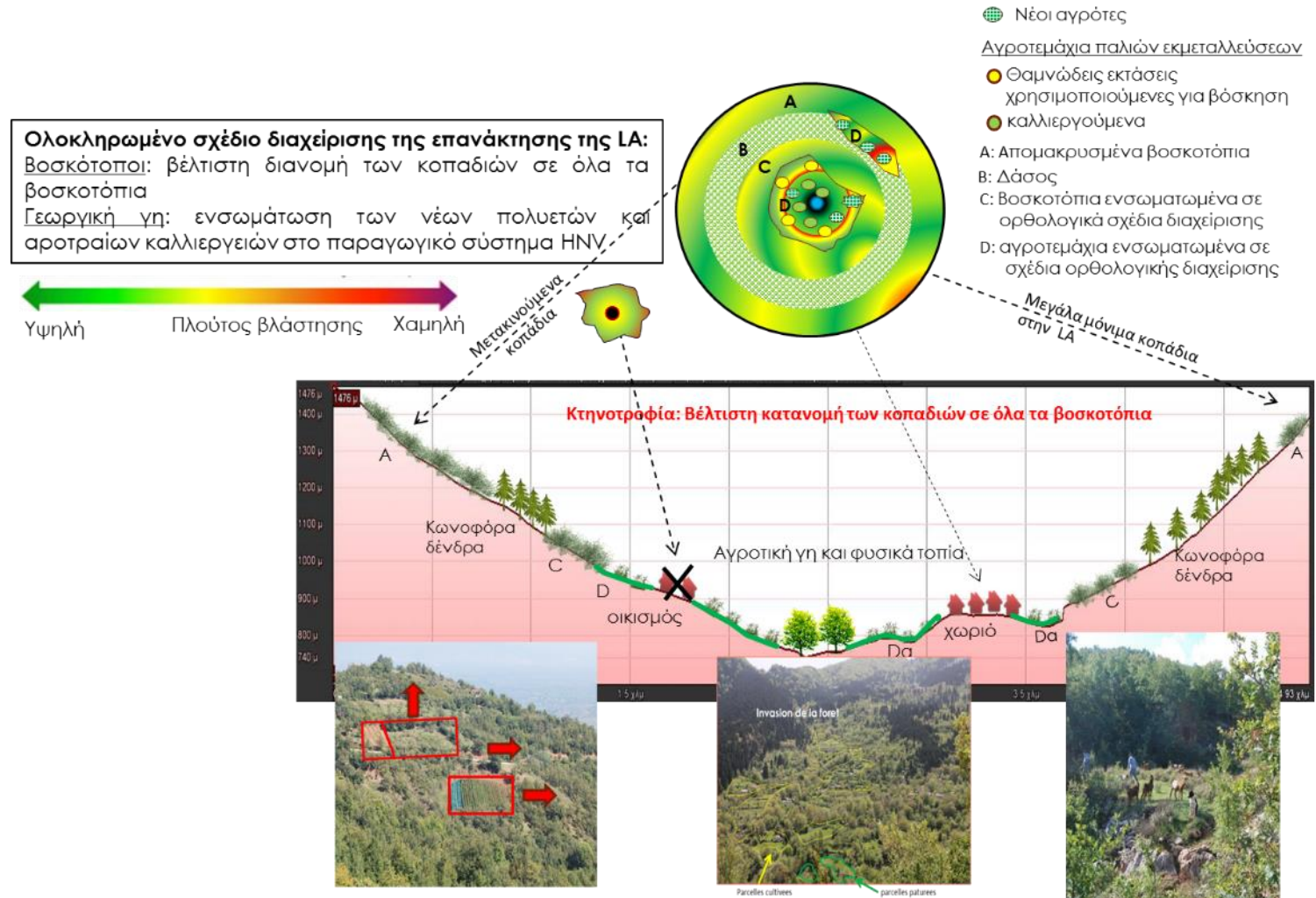
Ποια η εξέλιξη της περιοχής έως το 2030 εάν ισχύει η ισχύουσα κατάσταση?

Το όραμα HNV

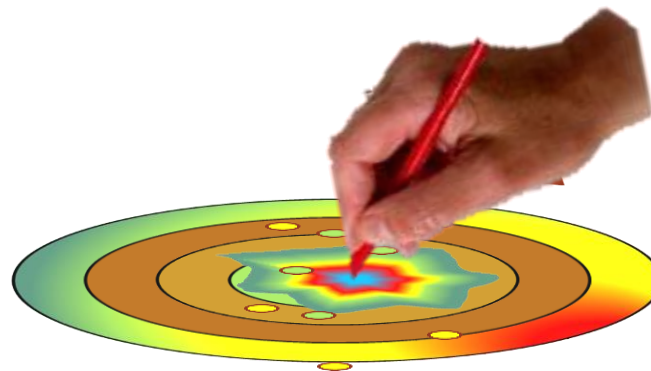
25

Η βιώσιμη επανάκτηση της περιοχής: οικοδόμηση της οριζόντιας διακυβέρνησής μας για την καλύτερη διαχείριση και προώθηση της κληρονομιάς του παραγωγικού συστήματος HNV

Τι απαιτείται για να υλοποιηθεί το όραμα ΥΦΑ?

Μια αποτελεσματική εδαφική
διακυβέρνηση για μια ολοκληρωμένη
στήριξη της γεωργίας ΥΦΑ

Ισορροπημένη ανάκαμψη της ΛΑ:
ένας αποτελεσματικός τρόπος για τη σωστή
διαχείριση της βιοποικιλότητας του τοπίου

Προώθηση των υπηρεσιών και των
προϊόντων της γεωργίας υψηλής φυσικής
αξίας στην κοινωνία